

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4Co/279/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814200459
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8814200459.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a sudcov JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Elišky Wagshalovej v právnej veci žalobcu: COFIDIS, a.s., so sídlom: Suché mýto 1, 811 03 Bratislava, IČO: 36 816 337, právne zastúpený Advokátska kancelária Antovszká, s.r.o., so sídlom Bárdošova 2/A, 831 01 Bratislava, IČO: 36 866 881 proti žalovaným: 1. X. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX D. U. XXX a 2. V. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX D. U. XXX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaných: Združenie - Pomoc a ochrana spotrebiteľa „POS“, Nám. Legionárov 5, 080 01 Prešov, IČO:42 343 828, právne zastúpené JUDr. Jaroslavou Oravcovou, advokátkou, AK Dobrianskeho 1651, 093 01 Vranov nad Topľou, o zaplatenie 1 545,99 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 20. 05. 2015, č. k. 7C/54/2014-103 takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Účastníkom, ani vedľajšiemu účastníkovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol, žalovaným v 1. a 2.rade náhradu trov konania nepriznal a zaviazal žalobcu nahradiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania 201,38 Eur na účet právneho zástupcu vedľajšieho účastníka v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodnutie súd prvého stupňa odôvodnil, cit.: „Odstúpenie od úverovej zmluvy má účinky ex tunc, teda spätne ku dňu uzavretia zmluvy, úverová zmluva sa od začiatku zrušila, pričom v súlade s ust. § 457 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ak bola zmluva zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko čo podľa nej dostal. Ako tvrdil sám žalobca a ako to vyplýva aj z predloženého výpisu zákazníckej karty, žalobca poskytol žalovaným úver vo výške 1 587,16 Eur a žalovaní žalobcovi uhradili v splátkach 2 414,49 Eur do odstúpenia od zmluvy. Na základe uvedeného tak žalovaní z titulu bezdôvodného obohatenia uhradili žalobcovi o 827,33 Eur viac ako mali uhradiť. Súd preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

O trovách konania súd rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 1 O. s. p.. Úspešní žalovaní nežiadali priznať náhradu trov konania, zo spisu ani nevyplývajú žalovaným trovy konania, preto im súd ani náhradu trov konania nepriznal. Pokiaľ ide o rozhodnutie o trovách vo vzťahu žalobcu a vedľajšieho účastníka na strane žalovaných, jeho nárok na náhradu trov konania sa odvíja od úspechu žalovaných. Z tohto dôvodu súd priznal vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaných trovy konania predstavujúce trovy právneho zastúpenia, pričom tarifnou hodnotou na účely určenia odmeny za jeden úkon právnej služby bola suma 1 545,99 Eur a odmena za jeden úkon tak predstavuje sumu 71,37 Eur. Nakoľko právny zástupca

vedľajšieho účastníka žiadal priznať za jeden úkon sumu 61,41 Eur, súd pri výpočte trov vychádzal z tejto sumy. Trovy právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka predstavujú odmenu za dva úkony právnej služby po 61,41 Eur (prevzatie a príprava zastúpenia, vyjadrenie k žalobnému návrhu) podľa § 13a ods. 1 písm. a), c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a za jeden úkon v rozsahu 1/2, teda vo výške 30,70 Eur (vyjadrenie k odvolaniu), jeden úkon v rozsahu 1/4 vo výške 15,35 Eur (účasť na pojednávaní, pojednávanie bolo odročené) spolu odmena 168,87 Eur. K tomu patrí režijný paušál za tri úkony v roku 2014 po 8,04 Eur, za jeden úkon v roku 2015 po 8,39 Eur podľa § 16 ods. 3 citovanej vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia spolu predstavujú sumu 201,38 Eur“.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca namietajúc, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zmluva o úvere bola uzatvorená v súlade s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z. z. a ustanoveniami zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka. Uvedená skutočnosť vyplýva aj zo všeobecných obchodných podmienok žalobcu, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť uzavretej zmluvy o úvere a podľa ktorého zmluva o úvere je zmluva o revolvingovom spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi veriteľom a klientom v súlade s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov a Obchodného zákonníka. Právna úprava odstúpenia od zmluvy v Obchodnom zákonníku je komplexnou, a preto sa ustanovenia Občianskeho zákonníka nepoužijú (§ 1 Obchodného zákonníka, § 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Žalobca má za to, že jeho nárok na zaplatenie nesplatenej časti úveru spolu s úrokom za poskytnutie úveru žalovaným je plne v súlade s citovanými zákonnými predpismi, na základe čoho žalobca namieta tvrdenie súdu, že odstúpenie od zmluvy o úvere a účinky s tým spojené sa v tomto prípade riadia ustanoveniami Občianskeho zákonníka a posúdenie nároku žalobcu ako nároku na bezdôvodné obohatenie. Odvolateľ považuje záver súdu za príliš formalistický, čím súd prakticky žalobcovi odoprel právo na zaplatenie poskytnutého úveru spolu s úrokom a poplatkami spojenými s jeho poskytnutím. Žalobca namieta aj posúdenie úroku, pretože v zmysle ust. § 2 písm. b) zákona č. 258/2001 Z. z. zmluvou o spotrebiteľskom úvere sa rozumie zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náhrady spojené so spotrebiteľským úverom. Ďalej sa v predmetnej zmluve uvádza, že žalovaní berú na vedomie, že neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy o úvere sú aj všeobecné obchodné podmienky žalobcu, ktoré sú vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy o úvere a prílohy č. 1 - 4 potvrdzujú, že sa s nimi žalovaní riadne oboznámili, považujú ich za dostatočne zrozumiteľné a určité a prejavujú súhlas byť nimi viazaní. Žalovaní podpisom zmluvy o úvere potvrdili, že sa so zmluvou o úvere oboznámili, súhlasia s ňou a uzatvárajú ju v súlade so slobodnou a vážnou vôľou. Žalovaní svojim podpisom tiež vzali na vedomie, že všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy a prílohy 1 - 4 sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere, považujú ich za dostatočne zrozumiteľné a určité a prejavujú súhlas byť nimi viazaní. Zároveň žalobca namieta aj priznanie náhrady trov konania vedľajšiemu účastníkovi z dôvodu ich neúčelnosti. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie.

Žalovaní v 1. a 2. rade ani vedľajší účastník na strane žalovaných sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadrili.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 10 ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok spolu s konaním mu predchádzajúcim v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 1, 2 O. s. p.) a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav, správne z neho vyvodil právne závery a vo veci aj správne rozhodol, pričom odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozsudku, na ktoré v ostatnom odkazuje.

Na zvýraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd poukazuje na to, že:

Nemali by byť žiadne pochybnosti, že spor vznikol zo zmluvy uzavretej medzi obchodníkom pri výkone jeho obchodnej činnosti (poskytovanie úverov) a spotrebiteľmi jeho úverovej služby, že ide o spotrebiteľskú zmluvu (B2C V. to N.) a že sporný vzťah sa má posúdiť vo svetle cieľov smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („smernica“).

Prvostupňový súd aplikoval osobitné ustanovenie § 54 ods. 1 OZ vo vzťahu k odstúpeniu od zmluvy.

O popretie úveru ako absolútneho obchodu sa nejedná v prípade, že súd aplikuje ustanovenie § 54 ods. 1 OZ, ktoré má svoj obsah a ktorým zákonodarca sledoval dôležitý cieľ v spotrebiteľských zmluvách bez ohľadu na typ zmluvy, teda aj v prípade absolútnych obchodov (absolútne obchody sú vzťahy regulované Obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy). Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by z pôsobnosti ustanovenia § 54 ods. 1 OZ boli vylúčené niektoré typy spotrebiteľských zmlúv. Teda ustanovenie § 54 ods. 1 OZ reguluje aj absolútne obchody.

Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je ustanovením lex specialis s dopadom na všetky spotrebiteľské zmluvy, a teda aj na odložené platby v spotrebiteľských vzťahoch vrátane úverov. Odvolací súd sa domnieva, že ak by z pôsobnosti ustanovenia § 54 ods. 1 OZ mali byť vyňaté niektoré typy spotrebiteľských zmlúv, zákonodarca by to explicitne upravil. To platí aj na typy upravené v Obchodnom zákonníku. Treba však poznamenať, že ide o pomerne nové ustanovenie a judikatúra súdov je ohľadne tohto ustanovenia zatiaľ zriedkavá (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/2009).

Ide pritom o veľmi zásadne nekauzistické ustanovenie zákona („...ani inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie“) sledujúce inter alia vylúčenie dopadu nepriaznivejšieho právneho následku na spotrebiteľa oproti následku, ktorý konkurenčne dopadá na spotrebiteľa podľa „tohto“ zákona. Je logické sa domnievať, že zákonodarca tým rozumel Občiansky zákonník (arg. „tohto zákona“ sa rovná zákona, v ktorom je naň priamy odkaz). (porov. dôvodovú správu k § 54 ods. 1 OZ na <<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=9083>> „(§ 54) Ustanovenie v ods. 1 v súlade so Smernicou vyjadruje kogentnosť úpravy neprijateľných podmienok s tým, že v spotrebiteľských zmluvách nie je možné dojednať také práva alebo povinnosti odchyľne od zákonnej úpravy, ktoré by boli v neprospech spotrebiteľa. Neplatné sú také dojednania v spotrebiteľských zmluvách, ktorými by sa spotrebiteľ vzdával tých práv, ktoré mu zákon priznáva alebo dojednať také ustanovenie, ktoré by zhoršili jeho postavenie ako účastníka zmluvy....“).

Prvostupňový súd uvedené ustanovenie aplikoval dôsledne a podľa názoru odvolacieho súdu v súlade so zmyslom a cieľom predpokladaným zákonom.

Za stavu dualistickej právnej úpravy (dvojaká právna úprava rovnakých inštitútov súkromného práva) je úplné vylúčenie občianskoprávnej úpravy inštitútov súkromného práva a naopak paušalizované použitie obchodného práva typického predovšetkým pre podnikateľskú sféru nenáležitú (viď dôsledky pre spotrebiteľov v ďalšej časti odôvodnenia).

Odvolací súd už v minulosti použil na účely posúdenia dôsledkov odstúpenia od zmluvy v úverovom právnom vzťahu právnu úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku (porov. rozsudky vo veciach sp. zn. 6Co 81/2012, 6Co 113/2010, 6Co 218/2012, 6Co 224/2012). Niektoré rozsudky pritom boli podrobené kontrole ústavnosti. Ústavný súd takýto postup neoznačil za ústavne nekonformný (napr. vec I. ÚS 402/2013) a pritom išlo o zásadnú právnu otázku s dopadom na výsledok súdneho sporu (dualistická právna úprava odstúpenia a premlčania).

Prvostupňový súd z dôvodu zrušenia zmluvy s účinkami podľa občianskeho práva (§ 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka) považoval úkon žalobcu, ktorým odstúpil od zmluvy (č. I. 22 - 23 spisu) za právne významný. Keďže odstúpenie od zmluvy má účinky ex tunc, žalobcovi vzniklo právo domáhať sa vrátenia bezdôvodného obohatenia v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka (bez priznania akýchkoľvek poplatkov, úrokov požadovaných v rozpore so zákonom, ako aj pre ich neprijateľnosť) t. j. rozdielu medzi tým, čo žalobca žalovaným poskytol - úver vo výške 1 587,16 Eur a tým, čo mu žalovaní vrátili. Je nepochybné a odvolateľ to ani nenamieta, že žalovaní žalobcovi uhradili do odstúpenia od zmluvy v splátkach 2 414,49 Eur, čím mu uhradili viac ako bola suma poskytnutého úveru (1 587,16 Eur), a preto je žaloba nedôvodná.

Podľa Občianskeho zákonníka sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc, § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezodôvodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 OZ).

Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré na rozdiel od ustanovení Občianskeho zákonníka zaväzujú spotrebiteľa nad rámec povinností vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka, evidentne zhoršujú jeho postavenie. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa vrátane platenia úrokov napriek ich zrušeniu popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex tunc postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Inými slovami povedané dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy dohodnutej medzi účastníkmi konania sú nevýhodnejšie ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy v Občianskom zákonníku.

Spotrebiteľia môžu právom očakávať, že zmluvné podmienky koncipované v rámci štandardnej typovej zmluvy ich nezaväzujú, pokiaľ sú vo svojich dôsledkoch nevýhodnejšie oproti právnej úprave podľa Občianskeho zákonníka (princíp právnej istoty, dôvery v objektívne právo). Ide o akúsi jednostrannú kogentnosť ustanovení Občianskeho zákonníka v záujme vyššej ochrany pri štandardných typových zmluvách (porov. Kristián Csach, Štandardné zmluvy, Vydavateľstvá Aleš Čeněk, 2009, str. 178).

Nemožno prehliadnuť, že je to dodávateľ, ktorý naformuloval zmluvu (štandardná typová zmluva) a dobrovoľne sa rozhodol využiť ustanovenie zmluvy o odstúpení, aj keď existujú iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia (napr. výpoveď, strata výhody splátok).

Ustanovenie čl. 8, bod 8.4 všeobecných obchodných podmienok, podľa ktorého má spotrebiteľ plniť zmluvné povinnosti aj napriek odstúpeniu od zmluvy je upravené pre žalovaných nevýhodnejšie oproti úprave v § 48 v spojení s § 54 ods. 1, 5 a § 457 OZ.

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber sumy úveru a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia Súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25, 26, 27, rozsudok C-240/98 až C-244/98 Océano).

Odvolací súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods. 1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13/EHS (čl. 8 smernice Rady 93/123 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“, porov. tiež rozsudok súdneho dvora vo veci C-484/08).

Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv (§ 153 ods. 3, 4 O.s.p.) s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí neprimerané podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu života a tak naplniť cieľ čl. 6 citovanej smernice „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali“.

Odvolací súd nijako nepopiera úver ako absolútny obchod a ani dôvodnosť aplikácie Obchodného zákonníka. Odvolací súd len pripomína, že prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva vrátane ustanovení § 52 až § 54 OZ. O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, neboli žiadne pochybnosti a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (predtým porov. § 23a zákona č. 634/1992 Z.z., ktorý za spotrebiteľskú zmluvu označil explicitne aj zmluvu podľa Obchodného zákonníka).

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dualistická právna úprava uznania dlhu, zmluvných

pokúť, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy a pod.). Aplikčná prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať (od 1.1.1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na vadnosť právneho úkonu má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre nepodnikateľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09).

V celej škále dualisticky upravených inštitútov súkromného práva by sa malo použiť vždy obchodné právo vrátane regulácie inštitútu odstúpenia od zmluvy, s čím sa podľa odvolacieho súdu zásadne nedá súhlasiť. Spotrebiteľia napriek dôvere v objektívne právo zakotvené v kódexe o občianskych právach by sa museli podrobovať pomerne zložitejšiemu a vzdialenejšiemu obchodnému právu, ktoré oproti Občianskemu zákonníku zásadne zhoršuje ich postavenie.

Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ preto treba podľa názoru odvolacieho súdu vykladať tak, že v prípade dualistickej právnej úpravy inštitútov súkromného práva sa na spotrebiteľské právne vzťahy nepoužije obchodné právo (Obchodný zákonník), ak aplikáciou konkrétnej zmluvnej podmienky by sa postavenie spotrebiteľa oproti občianskoprávnej úprave zhoršilo. Ustanovenie § 54 ods. 1 je dôsledkom transpozície čl. 8 smernice. Smernica síce nevyžaduje transpozíciu v prípade dualistickej úpravy inštitútov súkromného práva, no na druhej strane nebráni ani regulácii, akú predstavuje ustanovenie § 54 ods. 1 OZ a ktoré bráni akémukoľvek zhoršeniu postavenia spotrebiteľa oproti tomuto zákonu (rozumej Občianskemu zákonníku, § 54 ods. 1 OZ).

Odvolací súd poznamenáva, že aj právna úprava v Občianskom zákonníku dopadá na obidve strany v súlade s princípom rovnosti, no je citlivejšia, zohľadňuje aspekt informovanosti spotrebiteľa, explicitne priznáva rovnaké práva aj ručiteľovi, garantuje efektívnejšie uplatnenie práva pri plynutí času pri zlom úmysle veriteľa a pod. Nemožno prehladnúť pritom fakt, že sú to predovšetkým dodávateľia, ktorí uplatňujú veci na súde. Spory vyvolané spotrebiteľmi sú len veľmi zriedkavé, a preto argument o obchodnom práve a rovnosti „pre všetkých“ je objektívne značne relativizovaný.

Iná vec je možnosť dojednania iných dôsledkov odstúpenia, a to priaznivejších pre spotrebiteľa. Napríklad typickým výhodnejším dojednaním oproti zrušeniu zmluvy od jej začiatku by bolo dojednanie s cieľom ponechať splátky nesplatennej časti úverových prostriedkov. Pre spotrebiteľa je výhodnejšie splácať istinu, ako jednorazovo vrátiť (spravidla už spotrebované) úverové prostriedky. Ustanovenie § 48 ods. 2 OZ teda pripúšťa dohodu aj o inom následku, než je zrušenie zmluvy s účinkami od začiatku (ex tunc). Odvolací súd preto preskúmal rozsudok aj vo vzťahu ku kvalite súdnej kontroly klauzuly o odstúpení od zmluvy.

Podľa čl. 8 bod. 8.4 veta posledná všeobecných obchodných podmienok „zánikom alebo zrušením zmluvy o úvere nezanikajú nároky veriteľa zo zmluvy o úvere alebo s ňou súvisiace, ktoré vznikli pred skončením zmluvy alebo v súvislosti s jej skončením.“

Ako vyplýva zo znenia zmluvnej podmienky o odstúpení, táto zmluvná podmienka nie je vyvážená a naopak spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Navyše je nejasná a nezrozumiteľná v kontexte s ostatnými zmluvnými podmienkami a objektívne zhoršuje postavenie žalovaného spotrebiteľa. Slovom zákona (§ 54 ods. 1 OZ) ide o „odchýlenie sa v neprospech spotrebiteľa“, ktoré jednostranne zvyhodňuje iba veriteľa, zachováva všetky jeho práva, ktorý veriteľ nielenže zmluvu vytvoril, ale aj právny úkon odstúpenia naplnil, aj keď mal na výber iné inštitúty súkromného práva.

Spotrebiteľovi v dôsledku odstúpenia zanikajú všetky práva a vzniká len povinnosť jednorazového plnenia vrátane úrokov a poplatkov, ktoré celé príslušenstvo si veriteľ zúčtuje netransparentným spôsobom do jednej istiny a ďalej úročí navýšenou sadzbou.

Z obsahu žaloby je evidentné, že žalobca si uplatňuje aj úroky, a to napriek tomu, že zmluvu zrušil.

V rámci súdnej kontroly zmluvných podmienok sa musia posudzovať zmluvné podmienky spolu s konzekvenciami vyplývajúcimi s ostatných zmluvných podmienok (čl. 3 smernice „Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru

alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí“.

Paušálne uprednostnenie Obchodného zákonníka by malo na spotrebiteľov nepriaznivé následky hraničiace až s neprístupnosťou k občianskym právam, ktoré priznáva Občiansky zákonník na rozdiel od Obchodného zákonníka.

Judikatúra Súdneho dvora bráni, aby súd žalobcovi upravoval neprijateľnú zmluvnú podmienku do akceptovateľného znenia (C-618/10, cit. „Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje právna úprava členského štátu, akou je článok 83 legislatívneho dekrétu 1/2007 o prepracovaní všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov a ďalších doplňujúcich zákonov (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) zo 16. novembra 2007, ktorá vnútroštátnemu súdu umožňuje v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, doplniť uvedenú zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky“.)

Tunajší súd už judikoval definíciu neprijateľnej zmluvnej podmienky a takou je aj nedostatočne transparentné, či neurčité zmluvné ustanovenie cit. z rozsudku vo veci ..18Co 109/2011 „Odvolací súd zastáva názor, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. vl. 87/1995 Z.z.). Za neprijateľnú považuje odvolací súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch)“.

Argumenty, že ustanovenie § 369 ods. 1 in fine Obchodného zákonníka odôvodňuje záver, že zákonodarca nepočítal s kogentnosťou Občianskeho zákonníka en bloc a že explicitne vybral vzťahy s cieľom ich podradenia občianskoprávnej úprave, odvolací súd považuje za nedôsledné. Ustanovenie § 369 ods. 1 in fine Obchodného zákonníka nijako nepodporuje takéto argumenty, a to ani logickým ani systematickým výkladom. Odvolací súd poukazuje na výklad zákonodarca k ust. § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka (novela vykonaná zákonom č. 454/2008 Z.z.). Z dôvodovej správy, cit. „Postavenie spotrebiteľa nemôže byť rozdielne s ohľadom na režim zákona, ktorý zvolí spravidla dodávateľ (podnikateľ) v typovej zmluve....

Už pred spresnením úpravy v § 369 Obchodného zákonníka prevažovali názory, že na spotrebiteľské veci majú dopadať ustanovenia o úrokoch z omeškania upravené v § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a bolo problematické si čo len predstaviť, že nariadenie vlády č. 87/1995 Z.z. by nemalo regulovať spotrebiteľské veci ako typické občianskoprávne vzťahy. Preto sa novelizácia ustanovenia § 369 Obchodného zákonníka vnímala len ako snaha zákonodarcu usmerniť a zjednotiť aplikačnú prax a nie zmeniť právny stav.

Zástancovia favorizovania obchodnoprávnej úpravy presadzujú obchodnoprávnu úpravu odstúpenia od zmluvy aj s poukazom na ust. § 5 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (nahradený zákonom č. 129/2010 Z.z.).

Odvolací súd však poukazuje na to, že uvedené ustanovenie presne odkazuje v súvislosti s odstúpením od zmluvy nie na Obchodný zákonník, ale na § 48 Občianskeho zákonníka (ide o zákonný dôvod odstúpenia od zmluvy spojený s viazanou zmluvou o predaji produktu). Je to evidentné z odkazovej poznámky pod čiarou (cit. zo zákona č. 258/2001 Z.z. (9) § 48 Občianskeho zákonníka). Zákonodarca neodkázal na ustanovenia Obchodného zákonníka, aj keď spotrebiteľskými úvermi sú aj úvery ako absolútne obchody.

Odvolací súd preto odmieta názor žalobcu, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec v časti o vadnosti právneho úkonu (odstúpenie od zmluvy) nedopadá právna úprava občianskeho práva.

Ďalšia odvolacia námietka žalobcu sa dotýka neúčelnosti právneho zastúpenia vedľajšieho účastníka. K tejto odvolacej námietke odvolací súd udáva.

Účastník konania, ktorý v spore uspel (§ 142 ods. 1 O.s.p.) alebo zastavenie konania nezavinil (§146 ods. 2 O.s.p.), má nárok na náhradu trov tohto konania. Tento postup môže súd prelomiť a nepriznať náhradu trov konania, ak sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 150 ods. 1 O.s.p.), na ktorú skutočnosť v podstate žalobca aj poukazuje. Odvolací súd preto podrobil žalobcom označené skutočnosti vyhodnoteniu, či predstavujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Žalobca argumentuje predmetom činnosti vedľajšieho účastníka inter alia jeho vedľajšími intervenciami na ochranu spotrebiteľov v súdnych konaniach. Tým má byť podľa žalobcu vedľajší účastník spôsobilý sám vystupovať v konaní a zastúpenie advokátom len navyšuje trovy.

Táto argumentácia je zjavne nepresvedčivá a naráža aj na základné princípy občianskeho súdneho konania. Predovšetkým žalobca neuviedol jediný rozumný dôvod, prečo práve tento typ právnickej osoby má byť vylúčený z práva na právne zastúpenie advokátom a niet na to opory v žiadnom ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu. Túto argumentáciu nepodporuje ani judikatúra Súdneho dvora Európskej únie, ktorá naopak nevidí žiadny dôvod na poskytnutie právnej ochrany aj právnickej osobe „Zásada účinnej súdnej ochrany, ako je stanovená v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, sa má vykladať v tom zmysle, že nie je vylúčené, aby sa jej dovolávali právnické osoby, a pomoc poskytnutá na základe tejto zásady môže zahŕňať najmä oslobodenie od platenia trov konania alebo zastupovanie advokátom“ (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-279/09).

Ak by súd mal prijať argumentáciu žalobcu, tak potom vzhľadom na jeho nepochybne profesionálne vymáhanie pohľadávok by sa malo to isté pravidlo aplikovať na neho samotného. Aj jeho právne zastúpenie by sa javilo nadbytočné a zbytočné navyšujúce trovy konania.

Argument o navyšovaní trov zjavne neobstoí. Každý účastník musí počítať s tým, že v súdnom konaní môže neuspieť a najtypickejším negatívnym následkom v takomto prípade je aj náhrada trov konania protistrane, ale aj na jej podporu vedľajšiemu účastníkovi. Niet dôvodu na výnimku u profesionálnych právnických osôb zaoberajúcich sa vymáhaním pohľadávok.

Aktivity vedľajšieho účastníka evidentne súvisia s ochranou spotrebiteľa a aj v predmetnej veci je zjavné, že žalovaný spotrebiteľ by musel čeliť žalobe profesionála pri vymáhaní pohľadávok naviac zastúpeného advokátom.

Zákonodarca v § 137 O.s.p. explicitne u právnických osôb zaoberajúcich sa kolektívnou ochranou práv zvýraznil v rámci indikatívneho výpočtu trov konania aj výdavky takejto osoby. Z dôvodovej správy „Navrhovaná právna úprava bude dopadať aj na ďalšie právnické osoby, ktoré sú v súlade s právnymi aktmi Európskej únie aktívne legitimované na kolektívnu ochranu zákonom chránených záujmov, napr. vo sfére ochrany pred diskrimináciou, alebo vo sfére kolektívnej ochrany práv spotrebiteľa. V týchto prípadoch budú osobitnými predpismi napr. zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní. Navrhovaná právna úprava bude predstavovať aj výrazný príspevok ku kolektívnej ochrane práv osôb“. Niet dôvodu na výnimku ani v prípade vedľajšieho účastníka.

Občiansky súdny poriadok v ust. § 24 a nasl. umožňuje každému účastníkovi dať sa zastúpiť v konaní zástupcom, ktorého si zvolí. Takýmto zástupcom môže byť i advokát. Občiansky súdny poriadok vo svojich ustanoveniach pritom nevylučuje, aby účastník odborne spôsobilý uplatňovať svoje záujmy v konaní pred súdom sa nemohol dať zastúpiť zástupcom a aby len z tohto dôvodu mu nemala byť priznaná náhrada trov vzniknutých v súvislosti s právnym zastupovaním. U právnických osôb zameraných na kolektívnu ochranu práv môže ísť o rôzne záujmové zameranie a dokonca špecializáciu (napr. bytové spotrebiteľské veci, finančný trh a iné). Služba advokáta je pochopiteľná a logická, pretože úspech v súdnom konaní je determinovaný nielen tým, kto a aké právo má (hmotnoprávny aspekt), ale aj schopnosťou toto právo uplatniť (procesnoprávny aspekt). Náklady s tým spojené sú v zásade účelné.

Vyššie uvedené sa v plnej miere vzťahuje tiež na možnosť vedľajšieho účastníka dať sa zastupovať v konaní advokátom. Odvolacie námietky žalobcu sú neopodstatnené.

Za takejto situácie, keď odvolacie námietky odvolateľa sú neopodstatnené, odvolací súd postupom podľa § 219 O.s.p. napadnutý rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. s poukazom na ust. § 142 ods. 1 O.s.p. Odvolateľ nebol v odvolacom konaní úspešný a žalovaní v 1. a 2.rade, ani vedľajší účastník na strane žalovaných si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnili, ani žiadne trovy odvolacieho konania im nevznikli.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.